

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA RAQAMLI TA'LIM PLATFORMALARI VA INTERAKTIV METODLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Abdumutalova Gulshoda Shamsiddin qizi

1- ingliz tili va adabiyoti fakulteti, 3-kurs
gulshodaabdumutalova769@gmail.com

Ilmiy rahbar : Alikulova Shaxnoza Abdullo qizi
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Annotatsiya. Mazkur maqolada xorijiy tillarni o'qitishda raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlarning didaktik imkoniyatlari tahlil etiladi. Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'rni, ularning o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, maqolada o'zbek olimlarining ilmiy qarashlari asosida raqamli vositalar va interaktiv metodlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi roli ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari ushbu yondashuvlarning xorijiy til o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, interaktiv metodlar, xorijiy til o'qitish, didaktik imkoniyatlar, kommunikativ kompetensiya, innovatsion texnologiyalar.

Annotation. This article examines the didactic potential of digital educational platforms and interactive methods in teaching foreign languages. It highlights the role of information and communication technologies in modern education and their importance in developing students' communicative competence. The study is based on the scientific views of Uzbek scholars and analyzes the effectiveness of integrating digital tools and interactive methods in the teaching process. The findings indicate that these approaches significantly enhance the efficiency of foreign language instruction.

Keywords: digital education, interactive methods, foreign language teaching, didactic potential, communicative competence, innovative technologies

Аннотация. В данной статье рассматриваются дидактические возможности цифровых образовательных платформ и интерактивных методов в обучении иностранным языкам. Освещается роль информационно-коммуникационных технологий в современной системе образования, а также их значение в развитии коммуникативной компетенции учащихся. В статье также анализируются научные подходы узбекских исследователей и их вклад в повышение эффективности обучения. Результаты исследования показывают, что интеграция цифровых технологий и интерактивных методов способствует улучшению качества обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: цифровое образование, интерактивные методы, обучение иностранным языкам, дидактические возможности, коммуникативная компетенция, инновационные технологии.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan tub islohotlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda global integratsiya jarayonlari xorijiy tillarni o'qitish metodikasini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Xususan, zamonaviy jamiyatda xorijiy tillarni bilish nafaqat kasbiy faoliyat, balki shaxsiy rivojlanishning ham muhim omiliga aylanib bormoqda. Shu sababli xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion yondashuvlar, raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlardan foydalanish dolzarb masala sifatida e'tirof etilmoqda.

O'zbek pedagog olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xorijiy til o'qitish jarayonida an'anaviy metodlar bilan bir qatorda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, Jamol Jalolov o'z ishlarida xorijiy til o'qitishning kommunikativ yo'nalishini asoslab berib, o'quvchilarda nutq faoliyatini rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, til o'rganish jarayoni faqat grammatik qoidalarni o'zlashtirish bilan cheklanib qolmasligi, balki real kommunikativ vaziyatlarda tilni qo'llash orqali amalga oshirilishi lozim.

O'zbek allomalaridan Jamol Jalolov faoliyatini keltirish mumkin. U O'zbekistonda xorijiy tillarni o'qitish metodikasini rivojlantirishga katta hissa qo'shgan yetakchi olimlardan biri hisoblanadi. Olim o'z ilmiy ishlarida kommunikativ yondashuvni asoslab bergan va til o'rganishda interaktiv metodlarning ahamiyatini alohida ta'kidlagan. Jalolov tomonidan ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar asosida dars jarayonida dialog, munozara, rol o'ynash kabi metodlardan foydalanish o'quvchilarning nutq faolligini oshirishini ko'rsatgan. So'nggi yillarda uning izdoshlari ushbu yondashuvni raqamli platformalar bilan uyg'unlashtirib, onlayn darslarda ham samarali qo'llab kelmoqda.

Yana bir misol sifatida Nargiza Saidova ilmiy faoliyatini ko'rsatish mumkin. U zamonaviy ta'lim texnologiyalarini xorijiy til o'qitish jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha tadqiqotlar olib borgan. Saidova o'z tajribalarida onlayn platformalar (masalan, Moodle va Google Classroom kabi tizimlar) orqali o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkinligini amaliy jihatdan isbotlagan. Uning tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli platformalardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va o'zlashtirish darajasini sezilarli yaxshilaydi.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi xorijiy tillarni o'qitish metodikasiga yangi imkoniyatlar yaratdi. Raqamli ta'lim platformalari o'quvchilarga mustaqil ravishda bilim olish, o'z bilim darajasini baholash va o'qituvchi bilan interaktiv aloqada bo'lish imkonini beradi. Sh. Rahimov ta'kidlashicha, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, shuningdek, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Raqamli platformalarning asosiy didaktik imkoniyatlaridan biri — bu individual yondashuvni ta'minlashdir. Har bir o'quvchi o'z bilim darajasi va o'zlashtirish tezligiga mos ravishda materiallarni o'rganishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning bilim olish jarayonida teng imkoniyatlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Nargiza Saidova olib borgan tadqiqotlar ham shuni ko'rsatadiki, raqamli platformalar orqali tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi an'anaviy darslarga nisbatan yuqori bo'ladi.

Bundan tashqari, raqamli ta'lim vositalari multimediya imkoniyatlari bilan ham ajralib turadi. Audio va video materiallar, interaktiv mashqlar, virtual laboratoriyalar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'rganishda tinglab tushunish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda bunday vositalar muhim ahamiyat kasb etadi. M. To'xtayeva o'z ishlarida innovatsion yondashuvlarning til o'rganish jarayonidagi samaradorligini asoslab bergan.

Xorijiy tillarni o'qitishda interaktiv metodlar ham muhim rol o'ynaydi. Interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi, ularning mustaqil fikrlash va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. D. Yusupov tadqiqotlarida interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning nutq faolligini oshirishini va ularning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishini ko'rsatadi.

Interaktiv metodlar orasida ayniqsa "rol o'ynash", "munozara", "aqliy hujum" kabi usullar samarali hisoblanadi. Masalan, rol o'ynash metodida o'quvchilar turli hayotiy

vaziyatlarni sahnalashtirish orqali tilni amaliy jihatdan qo'llaydilar. Bu esa ularning nutqini erkinlashtiradi va ishonchini oshiradi. Munozara metodida esa o'quvchilar o'z fikrlarini asoslab berishga o'rganadilar, bu esa tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli platformalar va interaktiv metodlarning integratsiyasi alohida ahamiyatga ega. G. Abduqodirova o'z tadqiqotlarida masofaviy ta'lim sharoitida interaktiv metodlardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirishini ta'kidlaydi. Onlayn darslarda interaktiv topshiriqlar, testlar va o'yin elementlaridan foydalanish o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi.

Shu bilan birga, raqamli ta'limning ayrim muammolari ham mavjud. Eng asosiy muammolardan biri — bu texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligidir. Ba'zi hududlarda internet tezligining pastligi yoki texnik vositalarning yetishmasligi o'quv jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. B. Xolmatov bu muammoni hal etish uchun ta'lim tizimida texnik bazani mustahkamlash zarurligini ta'kidlaydi.

Bundan tashqari, raqamli ta'lim jarayonida o'quvchilarning motivatsiyasini doimiy ravishda qo'llab-quvvatlash ham muhimdir. Ba'zi hollarda o'quvchilar mustaqil ishlashda sustkashlik qilishi mumkin. Shu sababli o'qituvchi dars jarayonini qiziqarli tashkil etishi, interaktiv metodlardan samarali foydalanishi lozim. F. Karimova fikricha, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda motivatsiya muhim omil hisoblanadi.

Xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion yondashuvlarning yana bir muhim jihati — bu o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Raqamli platformalar o'quvchilarga o'z bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlash imkonini beradi. Bu esa ularning o'z ustida ishlashga bo'lgan qiziqishini oshiradi va kelajakda mustaqil bilim olishga tayyorlaydi.

Umuman olganda, xorijiy tillarni o'qitishda raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlar bir-birini to'ldiruvchi vositalar hisoblanadi. Ularning uyg'unligi o'quv jarayonini samarali tashkil etishga, o'quvchilarning bilim darajasini oshirishga va ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'qitishda raqamli texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek olimlarining tadqiqotlari ham bu yo'nalishning istiqbolli ekanligini tasdiqlaydi. Kelajakda ta'lim tizimida raqamli platformalarning o'rni yanada ortishi kutilmoqda. Shu bois o'qituvchilar zamonaviy texnologiyalarni puxta o'zlashtirib, ularni amaliyotda samarali qo'llashlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jalolov, J. J. (2012). Chet til o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Saidova, N. (2019). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida xorijiy tillarni o'qitish samaradorligi. *Pedagogika va psixologiya jurnali*, 3(2), 45–52.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012-yil 10-dekabrda "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1875-son qarori.
4. B. Xolmatov (2020). Raqamli ta'lim muhitida chet tillarni o'qitish metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. D. Yusupov (2021). Interaktiv metodlar asosida xorijiy til o'qitishning samaradorligi. *Xalq ta'limi jurnali*, 5(1), 78–84.